Valtioneuvoston kanslia NEUVOSTORAPORTTI VNEUS2022-00378

VNEUS Siivola Heli(VNK) 13.04.2022

Asia
Yleisten asioiden neuvosto 12.4.2022

Kokous
Yleisten asioiden neuvosto 12.04.2022

Kokouksessa jatkettiin neuvoston oikeusvaltiovuoropuhelua komission oikeusvaltioraportin pohjalta. Esillä olivat raportin maakohtaiset luvut Luxemburgin, Unkarin, Maltan, Alankomaiden ja Itävallan osalta.

Puheenjohtaja antoi tilannetietoja EU:n tulevaisuuskonferenssin loppuvaiheista. Puheenjohtaja oli jakanut asiakohdan taustaksi 8.–9.4. konferenssin täysistunnossa ja sen työryhmissä käsitellyt alustavat luonnokset täysistunnon ehdotuksiksi. Neuvosto keskustelee ehdotusten sisällöstä ja tarvittavasta jatkotyöstä vasta konferenssin loppuraportin pohjalta.

Kokouksen yhteydessä järjestetyssä EU:n laajuisen ennakointiverkoston ministeritason lounastapaamisessa keskusteltiin vihreän siirtymän ja digitaalisen muutoksen välisistä kytköksistä.

Suomea edusti kokouksessa eurooppaministeri Tytti Tuppurainen.

A-kohdat

Hyväksyttiin asiakirjojen 7959/22 ja 7960/22 mukaisesti.

Neuvoston vuosittainen oikeusvaltiovuoropuhelu – maakohtainen keskustelu

Kokouksessa jatkettiin neuvoston oikeusvaltiovuoropuhelua komission oikeusvaltioraportin pohjalta. Esillä olivat raportin maakohtaiset luvut Luxemburgin, Unkarin, Maltan, Alankomaiden ja Itävallan osalta.

Komissio (komissaari Reynders) esitteli päähavaintojaan käsittelyvuorossa olleesta jäsenvaltiosta, minkä jälkeen ao. jäsenvaltio sai puheenvuoron. Tämän jälkeen muilla jäsenvaltioilla oli tilaisuus esittää kysymyksiä ja jakaa omia kokemuksiaan ja parhaita käytäntöjään esillä olleista aiheista.

Venäjän sotilaallinen hyökkäys Ukrainaan heijastui käytyyn keskusteluun. Komissio ja monet jäsenvaltiot korostivat oikeusvaltiokeskustelun merkitystä vallitsevassa tilanteessa.

Neuvoston oikeusvaltiovuoropuhelun periaatteita ovat objektiivisuus, syrjimättömyys ja jäsenvaltioiden yhdenvertainen kohtelu. Kysymyksiä ja kommentteja esitettiin kaikkien käsiteltävänä olleiden jäsenvaltioiden kohdalla. Keskustelussa nostettiin esille muun muassa oikeuslaitoksen

riippumattomuutta, korruption torjuntaa, mediavapautta ja toimittajien suojelua sekä kansalaisyhteiskunnan osallistumista koskevia kysymyksiä ja käytäntöjä.

Suomi kiitti puheenjohtajaa oikeusvaltiovuoropuhelun järjestämisestä ja komissiota sen työstä oikeusvaltioperiaatteen vahvistamiseksi. Kyse on myös unionin yhtenäisyyden vahvistamisesta. Kun puolustamme Eurooppaa, puolustamme myös yhteisiä arvojamme. Suomi esitti keskustelussa kysymyksiä koskien kansalaisjärjestöjen toimintamahdollisuuksia ja toimittajien suojelua.

Neuvoston oikeusvaltiovuoropuhelua on tarkoitus jatkaa syksyllä 2022 valmisteilla olevan komission vuoden 2022 oikeusvaltioraportin pohjalta.

Euroopan tulevaisuuskonferenssi

Puheenjohtaja antoi tilannetietoja konferenssin loppuvaiheista. Puheenjohtaja oli jakanut asiakohdan taustaksi 8.–9.4. konferenssin täysistunnossa ja sen työryhmissä käsitellyt alustavat luonnokset täysistunnon ehdotuksiksi. Täysistunnon ehdotukset viimeistellään 29.–30.4. täysistunnossa. Konferenssin loppuraportti toimitetaan konferenssin yhteispuheenjohtajille (Euroopan parlamentin puhemies sekä neuvoston ja komission puheenjohtajat) Eurooppa-päivänä 9.5. järjestettävässä päätöstilaisuudessa. Tämän jälkeen kukin toimielin tarkastelee jatkotyötä.

Komissio (varapuheenjohtaja Šefčovič) totesi kansalaisten esittäneen paljon erinomaisia ehdotuksia, joista on keskusteltu konferenssin täysistunnossa ja sen työryhmissä. Ehdotuksia tulisi arvioida huolellisesti muun muassa vaikutusten, mahdollisten toimintavaihtoehtojen sekä suhteellisuus- ja toissijaisuusperiaatteiden näkökulmasta. Konferenssin päätyttyä jatkotyö on kunkin toimielimen vastuulla. Jotkut ehdotukset voitaisiin esimerkiksi huomioida komission työohjelmassa. Osa ehdotuksista on poliittisesti sensitiivisiä.

Käydyssä keskustelussa todettiin kansalaisten olleen kiinnostuneita osallistumaan keskusteluihin ja haluavan selvästi tulla jatkossakin paremmin kuulluiksi. Paljon mielenkiintoisia ajatuksia on esitetty. Moni korosti, että konferenssin johtopäätösten tulee perustua kansalaisten esittämiin näkemyksiin. Joidenkin täysistunnon työryhmien toiminnasta esitettiin huolia. Yhtä mieltä oltiin laajalti siitä, että neuvoston tulisi käydä sisältökeskustelua vasta konferenssin päätyttyä. Kansalaisten suositukset tulee ottaa vakavasti ja asianmukainen jatkotyö konferenssin loppuraportin pohjalta tulee varmistaa. Moni toi esille, että jatkotyössä tulisi huomioida ’kansalaispaneelien’ ohella myös muut kansalliset keskustelut. Osa katsoi, että tulisi keskittyä ehdotuksiin, joista on laajempi yhteisymmärrys. Jotkut painottivat tarvetta pysyä avoimena kaikenlaisille uudistuksille, mukaan lukien perussopimusmuutokset.

Suomi piti tärkeänä saattaa konferenssi onnistuneesti päätökseen. Täysistunnon ehdotusten tulisi pohjautua selkeästi kansalaisten esittämiin näkemyksiin. Tämä ei vaikuta kaikkien konferenssin työryhmien osalta vielä täysin toteutuvan. ’Kansalaispaneelien’ lisäksi myös muut kansalliset keskustelut tulee huomioida konferenssin loppuraportissa ja jatkotyössä. On selvää, että neuvosto ei voi tässä vaiheessa sitoa käsiään ehdotusten toimeenpanoon. Ehdotuksia tulee arvioida ja jatkotyötä tarkastella loppuraportin pohjalta. On tärkeää myös hallita odotuksia. Osa ehdotuksista on selvästi kiistanalaisia. Suomi ei pidä perussopimusmuutoksia ajankohtaisina. EU:n tulisi keskittyä käytännön työhön keskeisten tavoitteidensa edistämiseksi, ei raskaisiin ja epävarmoihin institutionaalisiin hankkeisiin.

Puheenjohtaja totesi, että yleisten asioiden neuvostossa 22.3. sovitun mukaisesti neuvosto keskustelee ehdotusten sisällöstä ja tarvittavasta jatkotyöstä vasta konferenssin loppuraportin pohjalta. Nykytilanteessa keskeistä on vahvistaa EU:ta. Tarvitaan rohkeutta, kriisinkestävyyttä ja yhtenäisyyttä.

Muut asiat

Puheenjohtaja kertoi, että 30.–31.5. järjestettävän ylimääräisen Eurooppa-neuvoston kokouksen takia 30.5. yleisten asioiden neuvosto järjestetään jo viikkoa aiemmin 23.5.2022.

***

Kokouksen yhteydessä järjestettiin komission varapuheenjohtaja Šefčovičin johdolla EU:n laajuisen ennakointiverkoston (*EU-wide Foresight Network*) toinen tapaaminen ministeritasolla (ns. tulevaisuusministerit). Tällä epävirallisella lounaalla ministerit keskustelivat vihreän siirtymän ja digitaalisen muutoksen välisistä kytköksistä. Komissio valmistelee parhaillaan teemaa käsittelevää vuoden 2022 strategista ennakointiraporttia.

Suomen edustajat

Ministeri Tuppurainen ja virkamiesvaltuuskunta

Asiakirjat

7958/22

8049/22

Liitteet

Viite

Asiasanat	EU:n tulevaisuus, YAN Yleisten asioiden neuvosto, Oikeusvaltioperiaate
Hoitaa	**OM, SM, UM, VNK**
Tiedoksi	ALR, EUE, LVM, MMM, OKM, PLM, STM, TEM, TULLI, VM, VTV, YM